

ที่ ขย ๐๐๒๓.๑๔/๑๘๓

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
อำเภอเทพสถิต
ถนนสุนทรารายณ์ ขย ๓๖๒๓๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง เร่งดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคมือเท้าปาก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล
ทุกแห่ง

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลเทพสถิต และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ ส่วนที่สุด ที่ ขย ๐๐๒๓.๓/๗๔๘
ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิแจ้งว่า
สถานการณ์โรคมือเท้าปาก (Hand Foot and Mouth disease : HFMD) จังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่ ๑ มกราคม - ๒๐ สิงหาคม
๒๕๖๕ มีผู้ป่วยจำนวน ๕๓๖ ราย อัตราป่วย ๔๗.๗๖ ต่อแสนประชากร โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๔ ปี
อัตราป่วย ๘๗๓.๗๕ ต่อแสนประชากร รองลงมาคืออายุ ๕ - ๙ ปี อัตราป่วย ๑๗๗.๕๘ ต่อแสนประชากร และอายุ
๑๐ - ๑๔ ปี อัตราป่วย ๗.๖๓ ต่อแสนประชากร ตามลำดับ และไม่มีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคมือเท้าปาก จากข้อมูล
ย้อนหลัง ๕ ปี พบผู้ป่วยเพื่อขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกันยายนของทุกปี ซึ่งในปี ๒๕๖๕ พบว่ามีผู้ป่วยจำนวนสูงขึ้น
มาก ๓ เท่าของค่ามัธยฐานย้อนหลัง ๕ ปี ประกอบกับสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในจังหวัดชัยภูมิ
ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ On-site เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นมา ทำให้มีแนวทางโน้ม
จะพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อนในสถานศึกษาและแพร่ระบาดในชุมชนมากขึ้น

จึงให้ท้องถิ่นอำเภอแจ้งกำชับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล

เรียน นายค... ในสังกัดเร่งดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคมือเท้าปากให้เข้มข้นมากขึ้น เพื่อจำกัดการระบาดไม่ให้เกิดการ
แพร่กระจายในวงกว้าง รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

จ.อ. (นางฉวี พงกุล)
หัวหน้าสำนักปลัด
(นายศุภกฤษ ฐานเจริญ)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่

(นางสาวปทุมวดี นิกกรม)
ท้องถิ่นอำเภอเทพสถิต

(นางสาววลิษา จังโกฏ)
เจ้าพนักงานธุรการ ชำนาญงาน

โปรดสั่งการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ
โทร ๐-๔๔๘๕-๕๐๖๒

“กำเนิดแม่น้ำชี สดุดีพญาแลผู้กล้า ปรากฏคู่เป็นสง่า ลำคำพระธาตุชัยภูมิ

ลุ่มบริบูรณ์พาเขาสรรพสัตว์ เค้นซัดลายผ้าไหม ดอกกระเจียวงามลือไกล อารยธรรมไทยพริ้วไส

(นายมนต์สิทธิ์ ฐานวิวัฒน์)
นายมนตรี เขตจับตัก

ด่วนที่สุด

ที่ ขย ๐๐๓๓.๓/๗๑/๗

สนง.ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ

เลขที่รับ ๑๑๕๗๑๖๕

วันที่ 25 ส.ค. 2565

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดชัยภูมิ ศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ
ถนนบรรณาคาร ขย ๓๖๐๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง เร่งดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคมือเท้าปาก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลทุกแห่ง
เรียน ท้องถิ่นอำเภอทุกอำเภอ และนายกเทศมนตรีเมืองชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือจังหวัดชัยภูมิ ด่วนที่สุด ที่ ขย ๐๐๓๓/๑๒๒๙๓
ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิแจ้งว่า สถานการณ์โรคมือเท้าปาก (Hand Foot and Mouth disease: HFM) จังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่ ๑ มกราคม - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ มีผู้ป่วยจำนวน ๕๓๖ ราย อัตราป่วย ๘๗.๗๖ ต่อแสนประชากร โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๔ ปี อัตราป่วย ๘๗๓.๗๕ ต่อแสนประชากร รองลงมาคืออายุ ๕ - ๙ ปี อัตราป่วย ๑๗๗.๕๘ ต่อแสนประชากร และอายุ ๑๐ - ๑๔ ปี อัตราป่วย ๗.๖๓ ต่อแสนประชากร ตามลำดับ และไม่มีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคมือเท้าปาก จากข้อมูลย้อนหลัง ๕ ปี พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกันยายนของทุกปี ซึ่งในปี ๒๕๖๕ พบว่ามีผู้ป่วยจำนวนสูงขึ้นมาก ๓ เท่าของค่ามัธยฐานย้อนหลัง ๕ ปี ประกอบกับสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในจังหวัดชัยภูมิ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ On-site เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นมา ทำให้มีแนวโน้มจะพบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อนในสถานศึกษาและแพร่ระบาดในชุมชนมากขึ้น

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิพิจารณาแล้ว จึงให้ท้องถิ่นอำเภอแจ้งกำชับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลในสังกัดเร่งดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน
และควบคุมโรคมือเท้าปากให้เข้มข้นมากขึ้น เพื่อจำกัดการระบาดไม่ให้เกิดการแพร่กระจายไปในวงกว้าง
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ สำหรับเทศบาลเมืองชัยภูมิให้พิจารณาดำเนินการด้วยเช่นกัน

เรียน ท้องถิ่นอำเภอทุกแห่ง
- คือไปรษณีย์
- จอทางด่วน
- ศาลากลางเขตโรคติดต่อ
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล
ทุกแห่ง
- เร่งดำเนินการ ๒๒.๗.๖๕
และดำเนินการต่อไป
กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น

ขอแสดงความนับถือ

(นายโชคชัย ศรีธีรรัตน์)
ท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

โทร./โทรสาร ๐๔๕-๘๒๒๒๐๓
25 ส.ค. 2565

(นางสาวปทุมวดี นิกพรหม)

นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปฏิบัติการ
25 ส.ค. 2565

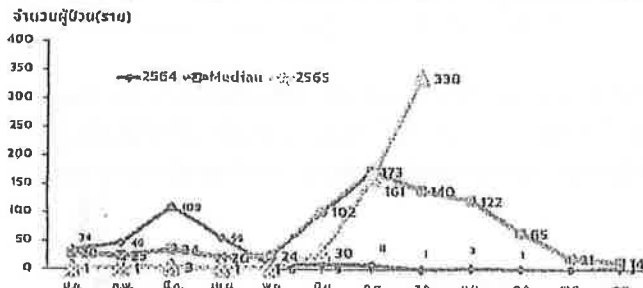
สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก (Hand Foot Mouth : HFM)

จังหวัดชัยภูมิ

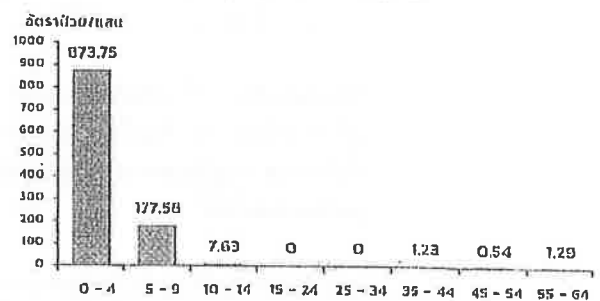
สัปดาห์ที่ 33 : วันที่ 14 - 20 สิงหาคม 2565

- ❖ สัปดาห์ที่ 33 พบรายงานผู้ป่วย จำนวน 113 ราย (อำเภอหนองบัวแดง 30 ราย, เกษตรสมบูรณ์ 21 ราย, บ้านเขว้า 18 ราย, กุฉินารายณ์ 10 ราย, จตุรัส 8 ราย, หนองบัวระเหว 7 ราย, เมือง และ กักกัษุมพล 5 ราย, เทพสถิต และ เป็นสง่า อำเภอละ 3 ราย, บ้านเขว้าจตุรัส 2 ราย และแก่งคร้อ 1 ราย ตามลำดับ)
- ❖ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 พบผู้ป่วย 536 ราย อัตราป่วย 47.76 ต่อแสนประชากร **ยังไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต**
- ❖ กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด คือ 0 - 4 ปี (873.75/แสน พชก.) รองลงมา คือ 5 - 9 ปี (177.59) และ 10 - 14 ปี (7.63)
- ❖ เริ่มพบผู้ป่วยเพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 จำนวน 30 ราย, เดือนกรกฎาคม 2565 จำนวน 156 ราย และสูงสุดในเดือนสิงหาคม 2565 จำนวน 338 ราย ซึ่งเกินจำนวนมัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี (140 ราย)
- ❖ อำเภอที่มีอัตราป่วยสะสมสูงสุด 5 ลำดับ คือ อำเภอหนองบัวระเหว (210.13 ต่อแสน พชก.), หนองบัวแดง (172.74), ขันใหญ่ (115.04), กักกัษุมพล (87.66) และบ้านเขว้า (65.77) ตามลำดับ

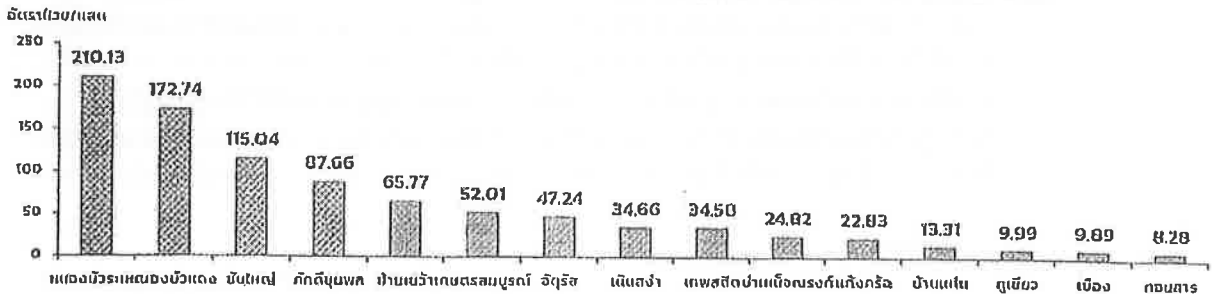
ภาพที่ 1 จำนวนผู้ป่วยโรคมือเท้าปากสะสมรายเดือน เปรียบเทียบค่ามัธยฐาน 5 ปีย้อนหลัง จ.ชัยภูมิ และปี พ.ศ. 2564, 2565

ภาพที่ 2 อัตราป่วยโรคมือเท้าปาก จ.ชัยภูมิ จำแนกตามกลุ่มอายุ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 20 สิงหาคม 2565

ภาพที่ 3 อัตราป่วยโรคมือเท้าปาก จ.ชัยภูมิ จำแนกตามพื้นที่ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 20 สิงหาคม 2565

วิธีป้องกัน

- หลีกเลี่ยงสัมผัสโดยตรง เพราะเชื้อโรค จะอยู่ในน้ำมูก ปัสสาวะ ซึ่งมักจะติดอยู่บนของเล่น ของใช้ และสิ่งของส่วนตัวที่เข้าปาก
- หมั่นล้างมือสะอาดทุกครั้งก่อน และหลังรับประทานอาหาร หรือหลังออกจากห้องน้ำ
- หากมีไข้หรือมีอาการป่วย อย่านำมือเข้าปาก และอย่าสัมผัสกับผู้อื่น
- หากมีไข้หรือมีอาการป่วย อย่านำมือเข้าปาก และอย่าสัมผัสกับผู้อื่น

มาตรการในการป้องกันและควบคุมโรค

1. การคัดกรองและแยกเด็กป่วย และค้นหาเชิงรุก
2. การทำความสะอาดและทำลายเชื้อ
3. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันกับให้เด็กมีสุขภาพดี
4. การเสริมสร้างพฤติกรรมอนามัย
5. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง
6. ส่งเสริมให้ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลผ่านเกณฑ์ ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค/โรงเรียนอนุบาลปลอดโรค

"เมื่อพบเด็กที่มีอาการป่วย ซึ่งสงสัยเป็นโรคมือเท้าปาก ควรรีบแจ้งให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ทราบ"

ด้วยความปรารถนาดีจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ หากมีข้อสงสัย สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อ โทร. 082-8545815 เวลา 08.30 - 16.30 น. ทุกวัน นอกเวลาถ้ากำหนด กรุณาติดต่อ สายด่วนกรมควบคุมโรค โทร. 1422

องค์ความรู้โรคมือ เท้า ปาก

เชื้อที่เป็นสาเหตุ : เชื้อไวรัสในกลุ่ม Enterovirus ซึ่งพบเฉพาะในมนุษย์เท่านั้น และมีหลากหลายสายพันธุ์ สำหรับสายพันธุ์ที่ก่อโรคมือ เท้าปาก ได้แก่ Coxsackie virus group A, B และ Enterovirus 71

ลักษณะของโรค : ส่วนใหญ่พบในเด็กอายุน้อยกว่า ๕ ปี ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่แสดงอาการป่วย หรืออาจพบอาการเพียงเล็กน้อย เช่น มีไข้ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ ปวดเมื่อย เป็นต้น โดยจะปรากฏอาการดังกล่าวอยู่ ๓ - ๕ วัน แล้วหายได้เอง ส่วนใหญ่พบที่เพดานช่องปาก กระพุ้งแก้ม เป็นสาเหตุให้เด็กไม่พูดตาม ไม่กินอาหารเพราะเจ็บ อาจมีน้ำลายไหล ในบางรายอาจไม่พบตุ่มพองแต่อย่างใด แต่บางรายจะมีอาการรุนแรง ขึ้นอยู่กับชนิดของไวรัสที่ก่อโรคติดเชื้อ เช่น การติดเชื้อจาก Enterovirus 71 อาจมีอาการทางสมองร่วมด้วย โดยเป็นแบบ Aseptic meningitis ที่ไม่รุนแรง หรือมีอาการคล้ายโปลิโอ ส่วนที่รุนแรงมากอาจเสียชีวิตจะเป็นแบบ Encephalitis ซึ่งมีอาการอักเสบส่วนก้านสมอง (Brain stem) อาการหัวใจวายและ/หรือมีภาวะน้ำท่วมปอด (Acute pulmonary edema)

วิธีการแพร่โรค : เชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายทางปากโดยตรง โดยเชื้อจะติดมากับมือ ภาชนะที่ใช้ร่วมกัน เช่น ข้อน แก้วน้ำ หรือของเล่น ที่เป็นเบื่อน้ำหนัก น้ำลาย น้ำจากตุ่มพอง แผลในปาก หรืออุจจาระของผู้ป่วยที่มีเชื้อไวรัสอยู่ ทั้งนี้ เชื้ออาจอยู่ในอุจจาระของผู้ป่วยได้เป็นเดือน (พบมากในระยะสัปดาห์แรก) ทำให้ผู้ป่วยยังคงสามารถแพร่กระจายเชื้อได้

ระยะฟักตัว : โดยทั่วไป มักเริ่มมีอาการป่วยภายใน ๓ - ๕ วันหลังได้รับเชื้อ

การรักษารักษา : ให้การรักษาแบบประคับประคองเพื่อบรรเทาอาการต่าง ๆ เช่น ภาวะไข้ลดไข้ หรือยาพาราเซตามอล ในรายที่มีแผลที่ลิ้นหรือกระพุ้งแก้ม ควรเช็ดตัวผู้ป่วยเพื่อลดไข้เป็นระยะ ให้รับประทานอาหารอ่อน ๆ ดื่มน้ำ น้ำผลไม้ และขอมพริกอ่อนมาก ๆ แต่ในกรณีผู้ป่วยมีอาการแทรกซ้อนรุนแรง ต้องรับไว้รักษาเป็นผู้ป่วยใน เช่น รับประทานอาหารหรือนมไม่ได้ มีอาการสมองอักเสบ เชื้อหุ้มสมองอักเสบ ภาวะปอดบวม น้ำคั่งในเนื้อหัวใจอักเสบ กล้ามเนื้ออ่อนแรงคล้ายโปลิโอ จำเป็นต้องให้การรักษาแบบ Intensive care และดูแลโดยผู้เชี่ยวชาญ

การป้องกันโรค

โรคนี้อาจไม่มีวัคซีนป้องกัน แต่ป้องกันได้โดยการรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี เช่น การล้างมือด้วยน้ำและสบู่เป็นประจำหลังการขับถ่ายหรือเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก และก่อนการรับประทานอาหารหรือป้อนอาหารเด็ก รวมถึงการไม่คลุกคลีใกล้ชิดใช้ภาชนะอาหาร หรือของใช้ร่วมกับผู้ป่วย ร่วมกับควรรักษาความสะอาดทั่วไป การจัดการสิ่งแวดล้อม ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัวให้ถูกสุขลักษณะ เมื่อเกิดโรคขึ้นต้องป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายของโรค นอกจากนี้ยังต้องงดลดความรุนแรงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนและการเสียชีวิตได้ โดยควรตรวจคัดกรองแยกเด็กป่วย ที่มีน้อยและรักษาอย่างรวดเร็ว

แนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก

๑. การตัดกรองและแยกเด็กป่วย

ครูและผู้ดูแลเด็กควรตัดกรองเด็กป่วย โดยการตัดนิ้วและบันทึกสุขภาพเด็กทุกคน เพื่อค้นหาเด็กป่วยที่มีอาการไข้ ไอ น้ำมูกไหล ผลในปาก อังจาระร่วง และอาการผิดปกติอื่นๆ เช่น ตาแดง คางทูม มีผื่น บวมแดงอักเสบ ตุ่มน้ำพอง ตุ่มหนอง หรือบาดแผลตามร่างกาย เป็นต้น เมื่อพบเด็กป่วยต้องป้องกันควบคุมโรคเพื่อไม่ให้เชื้อแพร่กระจายไปสู่เด็กคนอื่น โดยการแยกเด็กป่วยไว้ให้คลุกคลีและใช้สิ่งของร่วมกับเด็กปกติ เช่น จัดให้อยู่ในห้องแยก แยกของเล่น และของใช้ส่วนตัว เป็นต้น

โรคมือ เท้า ปาก สามารถติดต่อกันโดยการสัมผัสเชื้อไวรัสทางช่องปาก ซึ่งติดมากับมือที่ปนเปื้อน อุจจาระ น้ำลาย น้ำมูก น้ำจากตุ่มพอง หรือแผลของผู้ป่วย การตรวจคัดกรอง การแยกเด็กป่วย รวมถึงการทำความสะอาดห้องกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กจึงมีความสำคัญมากในการป้องกันกาแพร่กระจายเชื้อ หากมีเด็กป่วยเป็นโรคมือเท้าปาก ๒ รายใน ๑. สัปดาห์ - ๓ รายใน ๑ ห้องเรียนเดียวกัน ต้องปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วย หากมีเด็กป่วยหลายห้องเรียน ต้องปิดโรงเรียนประมาณ ๕ - ๗ วัน เพื่อทำความสะอาด

๒. การทำความสะอาดและทำลายเชื้อ

การทำความสะอาดสามารถช่วยป้องกันและลดการแพร่กระจายเชื้อ เนื่องจากเชื้อโรคไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า และมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้นานหลายชั่วโมง บางชนิดอาจอยู่ได้นานหลายวันหรือเป็นสัปดาห์ ทำให้มีโอกาสสัมผัสเชื้อมากขึ้น โดยเฉพาะในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เด็กส่วนใหญ่ชอบนั่งนอน เล่น คุกกี้กับเครื่องเล่น พื้น ผนังห้องเป็นประจำ ดังนั้นการทำความสะอาดพื้น ผนัง เพดาน พัดไฟและนอกรถอาคาร รวมทั้งของเล่น ของใช้ส่วนตัวเด็กเป็นสิ่งจำเป็น ในการป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อ

ในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล การทำความสะอาดเป็นวิธีการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อที่ง่าย สะดวก และทุกคนสามารถทำได้ โดยมุ่งเน้นความดีและความสม่ำเสมอในการทำความสะอาด ใช้น้ำยาฟอกให้ทำความสะอาดทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ น้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก น้ำยาเช็ดผ้า หรือน้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ในครัวเรือน ไม่จำเป็นต้องใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่มีราคาแพงและอาจหาคายาก แต่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอาคารสถานที่ที่สามารถทำลายเชื้อโรคที่ปนเปื้อนได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางธรรมชาติอื่นๆ ที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพในการทำลายและลดปริมาณเชื้อโรคได้ เช่น แสงแดด ความร้อน ความแห้งลม และอากาศที่ถ่ายเทได้สะดวก เป็นต้น

ตารางที่ ๑ การทำความสะอาดสิ่งของ เครื่องใช้ และของเล่นสำหรับเด็ก/บุคลากรด้านที่

เครื่องมือใช้และของเล่นเด็ก/ ออศรสถานที่	การทำความสะอาด	ความถี่
แก้วน้ำดื่ม ผ้าเช็ดมือ-ควรมีใช้ส่วนตัว	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ทำความสะอาดแก้วน้ำส่วนตัวด้วยน้ำยาทำความสะอาด เช่น น้ำยาล้างจาน ๒ ทำความสะอาดแก้วน้ำส่วนรวมที่ศูนย์ลัดไฟใช้เฉพาะคนเฉพาะครั้งด้วยน้ำยาทำความสะอาด เช่น น้ำยาล้างจาน ๓ ผ้าเช็ดมือส่วนตัว ควรซักทำความสะอาดด้วยผงซักฟอกและตากแดดให้แห้ง 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ทุกวัน ๒ ทุกครั้งหลังใช้ ๓ ทุกวัน

เครื่องใช้และของเล่นเด็ก/ อาคารสถานที่	การทำความสะอาด	ความถี่
ที่นอน ผ้าปูที่นอน ปลอก หมอน ผ้าห่ม ควรมีใช้ส่วนตัว	ซักทำความสะอาดด้วยผงซักฟอก และนำไปตากแดดให้แห้ง	ทุกสัปดาห์
ของเล่นเด็ก	❑ ไม้ พลาสติก ควรล้างด้วยน้ำยา ทำความสะอาด เช่น ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน สบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ และนำไปตากแดดให้แห้ง ❑ กระดาษ ควรปิดฝุ่นและนำไปตากแดด ผ้า ตุ๊กตา ควรซักและนำไปตากแดดให้แห้ง	❑ อย่างน้อย สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง (กรณีของเล่นเด็ก เล็กที่นำเข้าปาก แนะนำให้ทำความสะอาด ทุกวัน)
อาคารสถานที่*	ภายในอาคาร ❑ พื้นและผนังห้องนอน ห้องเล่น ห้องเรียน ทำ ความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือน้ำยา ฆ่าเชื้อโรค ภายนอกอาคาร ❑ บริเวณรอบอาคาร สถานที่ ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว โรงอาหาร บริเวณที่เด็กเล่นในอาคาร ทำ ความสะอาด ผงซักฟอก หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ	❑ อย่างน้อยวันละ ๑-๒ ครั้ง (เปิดน้ำ แวะน้ำให้ ทำความสะอาด อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง) ❑ อย่างน้อยวันละ ๑ ครั้ง

หมายเหตุ * กรณีเกิดโรคระบาด ควรทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทันที และบ่อยครั้งมากขึ้นรวมทั้งแจ้ง
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ทราบทันที

๓. เสริมสร้างให้เด็กมีสุขภาพดี

การส่งเสริมสุขภาพเด็ก ต้องทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น ดูแลให้เด็กได้รับวัคซีนครบตาม
เกณฑ์ที่กำหนด ให้เด็กรับประทานอาหารที่สะอาดปรุงสุกใหม่ ให้อาหาร ๕ หมู่ ในปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ
ของร่างกาย แวะน้ำให้ส้วมให้สะอาดสม่ำเสมอ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้
เพียงพอ

๔. เสริมสร้างพฤติกรรมอนามัย

พฤติกรรมอนามัยเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุดในการป้องกันควบคุมโรค พฤติกรรมอนามัย
ที่เหมาะสม ได้แก่

★ ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลล้างมือบ่อย ๆ โดยเฉพาะก่อนรับประทานอาหารและหลังขับถ่ายหรือ
สัมผัสสิ่งสกปรกทุกครั้ง จะช่วยลดการติดเชื้อและการแพร่กระจายเชื้อได้เป็นอย่างดี

★ ปิดปาก ปิดจมูกด้วยผ้าหรือกระดาษทิชชู เวลาคough จาม แล้วทิ้งลงถังขยะที่มีฝาปิด และล้าง
มือด้วยสบู่หรือเจลล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง รวมถึงการสวมหน้ากากอนามัยเวลาเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ
จะช่วยลดการแพร่กระจายเชื้อให้ผู้อื่น

★ ขับถ่ายในห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ

★ ทิ้งขยะในถังที่มีฝาปิด

★ หลีกเลี่ยงการอยู่และหลบนอนในที่แออัด

★ ไม่ไปแหล่งที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ง่าย เช่น ขุมชนแออัด จะช่วยการติดเชื้อทางเดินหายใจได้

การดูแลเด็กป่วยเบื้องต้นและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

ในกรณีที่พบเด็กมีอาการผิดปกติ ครูผู้ดูแลเด็กควรรับดำเนินการแยกเด็กออกจากเด็กปกติ และดำเนินการตามแนวทางการแยกเด็กป่วยและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ดังนี้

ตารางที่ ๒ การดูแลเด็กป่วยเบื้องต้นและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

อาการ	การดูแลเด็กป่วยเบื้องต้น	การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ
มีผื่นแดง อักเสบที่ลิ้น เหงือก กระพุ้งแก้ม ฝ่ามือ ฝ่า เท้า (สงสัย ว่าป่วยเป็น โรคมือ เท้า ปาก)	<ul style="list-style-type: none"> ๑ แจ้งผู้ปกครองให้มารับ และพาไปพบแพทย์ ๒ ขณะรอผู้ปกครองมารับควรแยกเด็กจากเด็กคนอื่น ๆ ให้อยู่ในห้องแยก กรณีไม่มีห้องแยกใช้ผ้าปกคลุมหรือลากลั่นเป็นลัดส่วบ และแยกห่างจากเด็กคนอื่นอย่างน้อย ๑ เมตร ๓ แยกของเล่น และของใช้ต่าง ๆ ออกจากคนอื่น ๔ ควรให้เด็กหยุดรักษาตัวที่บ้านประมาณ ๑-๓ สัปดาห์ หรือจนกว่าจะหายเป็นปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> กรณีที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคมือ เท้า ปาก ควรปฏิบัติดังนี้ ๑ การทำความสะอาดห้องเรียน ทั้งห้อง สนังห้องให้เช็ดถูด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคและควรแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบทราบ ๒ ถ้ามีเด็กป่วยมากกว่า ๒ ราย ในห้องเรียนเดียวกัน ภายในเวลา ๑-๓ สัปดาห์ ต้องดำเนินการปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วย ๓ หากพบเด็กป่วยหลายห้องเรียนอาจต้องปิดทั้งโรงเรียน ประมาณ ๕ วัน

๓๐ มีมาตรการคุ้มครองเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลปลอดโรค

- มาตรการที่ ๑ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนต้องได้รับการอบรม เรื่อง การป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อยในเด็กเล็กอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- มาตรการที่ ๒ มีการตรวจสอบประวัติการได้รับวัคซีนทุกภาคเรียน
- มาตรการที่ ๓ มีการตรวจสุขภาพร่างกายและบันทึกอาการป่วยของเด็กทุกคน ทุกวัน
- มาตรการที่ ๔ มาตรการเบื้องต้นในการป้องกันควบคุมโรค
- การแยกเด็กป่วยอย่างถูกวิธี
 - การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ
 - การทำความสะอาดและการทำลายเชื้ออย่างถูกต้อง
- มาตรการที่ ๕ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนควรได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี หรือตรวจ x-ray ปอด อย่างน้อยทุก ๓-๕ ปี
- มาตรการที่ ๖ ครูผู้ดูแลเด็กทุกคน มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ ถ้าเจ็บป่วยควรหยุดอยู่ที่บ้านจนกว่าจะหาย หากจำเป็นต้องดูแลเด็กต้องป้องกันการแพร่เชื้ออย่างถูกวิธี
- มาตรการที่ ๗ ครูผู้ดูแลเด็กสอนให้ความรู้กับเด็กในเรื่องการป้องกันควบคุมโรคอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง
- มาตรการที่ ๘ ครูผู้ดูแลเด็กจัดให้มีกิจกรรมการล้างมือทุกวัน
- มาตรการที่ ๙ ครูผู้ดูแลเด็กดูแลเด็กป่วยเบื้องต้น และส่งต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- มาตรการที่ ๑๐ ครูผู้ดูแลเด็กมีกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครอง เรื่องโรคติดต่อที่พบบ่อยในเด็ก อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

การดำเนินงานควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก
สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล

๑. ก่อนเปิดภาคเรียน

๑.๑. ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียน ห้องครัว ภาชนะใส่อาหาร รวมทั้งห้องน้ำ
ห้องส้วม อาคารสถานที่ต่างๆ

๑.๒. จัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ของเด็ก แยกเป็นรายบุคคล ไม่ให้ใช้ปะปนกัน เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ
ช้อนอาหาร เป็นต้น รวมทั้งพยายามจำกัดหาอุปกรณ์ให้นักเรียนได้ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ ก่อนรับประทานอาหารและ
หลังจากเข้าห้องส้วม

๑.๓. แนะนำครูในโรงเรียน เรื่องโรคมือ เท้า ปาก และอนามัยส่วนบุคคล และเตรียมการกรณีเกิดการ
ระบาดในโรงเรียน

๒. ช่วงเปิดภาคเรียน

๒.๑. เผยแพร่ ให้คำแนะนำ ความรู้เรื่องโรคมือ เท้า ปากแก่ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งให้
ผู้ปกครองช่วยสังเกตอาการเด็ก

๒.๒. ควบคุมดูแลรักษาสุขลักษณะของสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ให้สะอาด ดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม
มีการทำลายเชื้อไม่พอจุลภาวะ และการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง

๒.๓. ครู/ผู้ดูแลเด็กต้องรักษาสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลที่ดี หมั่นล้างมือบ่อย ๆ และตัดเล็บให้สั้น ล้างมือให้
สะอาดทุกครั้ง ก่อนรับประทานอาหาร ภายหลังการขับถ่าย หรือสัมผัสกับน้ำูก ขี้ถ่าย หรืออุจจาระเด็ก

๒.๔. เมื่อระงับโดยตรงคัดกรองเด็กก่อนเข้าห้องเรียน ถ้ามีอาการป่วย มีไข้ หรือมีผื่นตามผิวหนัง ผื่นเท้า
ให้แยกเด็กป่วยออกจากอาคาร ติดต่อให้ผู้ปกครองพาลูกกลับบ้านและไปพบแพทย์ โดยทั่วไปอาการโรคมือ เท้า ปาก
จะไม่รุนแรงและสามารถหายเป็นปกติได้ภายใน ๗ - ๑๐ วัน แต่หากเด็กมีอาการแทรกซ้อน เช่น ไข้สูง สิว
อาเจียน ท้องเสีย ท้องร่วง ต้องรีบนำเด็กกลับไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลทันที ในกรณีที่พบพื้นที่ที่มีการระบาด หาก
พบตุ่มในปาก โดยยังไม่มียาอื่นให้เด็กหยุดเรียน ๑ สัปดาห์เนื่องจากผู้ป่วยบางรายอาจมีเพียงอาการแผลใน
ปากเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีผื่นตามมือ หรือเท้าก็สามารถแพร่เชื้อไปสู่เด็กคนอื่น ๆ และในสิ่งแวดล้อมได้

๒.๕. กรณีมีเด็กป่วย

- ให้แจ้งรายงานโรคแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และขอคำแนะนำในการควบคุมโรค เพิ่มความถี่ในการ
ทำความสะอาดสิ่งของที่เด็กจับต้องเป็นประจำ เช่น ของเล่น ของใช้ โต๊ะ เก้าอี้ ฟันห้อง ต้องทำความสะอาดด้วยน้ำยา
ทำความสะอาดหรือน้ำยาล้างจานอย่างน้อยวันละครั้ง (ไม่ใช่แค่กวาดด้วยไม้กวาดหรือใช้ผ้าเช็ด) สำหรับโรงเรียนที่
มีแหล่งเล่นกลางแจ้งกลางแจ้ง ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อมได้ทุกวัน ขอให้ลดจำนวนของเล่นสำหรับเด็ก
ในแต่ละห้องให้เหลือเฉพาะที่นั่งใช้บ่อยๆ และถ้าเป็นตุ่มตามผิวหนัง (ซึ่งไม่สามารถล้างได้โดยง่าย) อาจงดไม่ให้เด็กเล่น
ในช่วงที่มีการระบาด รวมทั้งเปิดประตูหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องถึง และดูแลให้ส้วมน้ำ
มีระดับคลอรีนที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานคือ ๑ มิลลิกรัมต่อลิตร หรือ ๑ ppm (part per million)

- ให้เด็กและครูที่ดูแลมีการล้างมือบ่อยขึ้น โดยเฉพาะการล้างมือหลังเข้าห้องน้ำและก่อนรับประทานอาหาร
อาหาร ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง และไม่ควรให้ส้วมอยู่ในสภาพและเพราะเป็นการทำให้เชื้อติดอยู่ในก้อนส้วมและ
แพร่กระจายไปสู่คนอื่น ๆ ได้มากขึ้น

- ลดการทำกิจกรรมร่วมกับระหว่างเด็กแต่ละห้อง เท้าที่จะเป็นไปได้

- แยกของใช้ส่วนตัวของเด็ก เช่น แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ช้อน และผ้าเช็ดมือ

- แจ้งรายชื่อ และที่อยู่เด็กที่เข้าข่ายเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ให้แก่ผู้บริหารของโรงเรียนและ
หน่วยงานสาธารณสุขทุกวันที่พบผู้ป่วยรายใหม่ที่เข้าข่ายการเฝ้าระวัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้คำแนะนำ
ประสานงานเพื่อให้สุขศึกษาแก่ชุมชน ในการลดการเล่นคลุกคลีในเด็ก (เน้นเมื่อทำให้เด็กที่ไม่ป่วยไปเล่นคลุก
คลีกับเด็กบ้านอื่นๆเพราะไม่รู้ว่าจะใครบ้างที่ป่วย) จนกว่าพ้นระยะการระบาดของโรคในชุมชนนั้นๆ

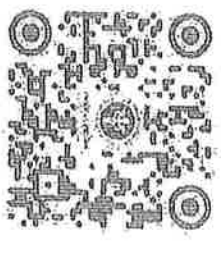
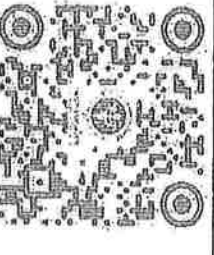
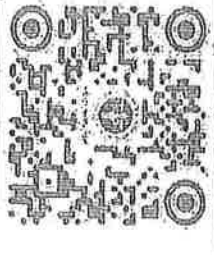
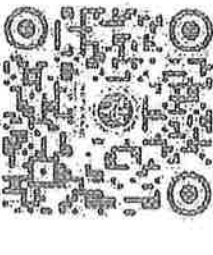
- หากมีเด็กป่วยจำนวนมากควรพิจารณาปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วย หรือปิดโรงเรียนระดับชั้นเด็กเล็กที่
พบเด็กป่วยมากกว่า ๑ ห้องเรียน

๓. ส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยที่ดี ช่วยในการป้องกันโรคติดต่อ รวมถึงโรคมือ เท้า ปาก ได้แก่
 - ๓.๑. ไม่ควรรำน้ำเด็กเล็กไปในที่ชุมชนสาธารณะที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก ๆ เช่น สนามเด็กเล่น ห้างสรรพสินค้า ตลาดนัด และสระว่ายน้ำ ควรอยู่ในที่ที่มีการระบายถ่ายเทอากาศได้ดี
 - ๓.๒. ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ ก่อนและหลังหยิบจับอาหาร หรือเตรียมอาหาร ก่อนรับประทานอาหาร และภายหลังการขับถ่าย ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่
 - ๓.๓. ไม่ใช้ภาชนะหรือสิ่งของร่วมกัน เช่น จาน ชาม ช้อน แก้วน้ำ หรือหลอดดูดร่วมกัน และใช้ช้อนกลางในการตักอาหาร
 - ๓.๔. ใช้ผ้าเช็ดหน้าปิดปากและจมูก เมื่อไอหรือจาม และล้างมือให้สะอาด หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย และระมัดระวังการไอจามรดกัน
๔. การแจ้งกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลอำเภอและศูนย์บริการสาธารณสุขเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานครฯ ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค ยินดีให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการในการป้องกันโรคได้อย่างเต็มที่

คำแนะนำสำหรับประชาชน

๑. พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรแนะนำลูกอายุส่วนบุคคลแก่บุตรหลาน และผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะการล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนการเตรียมอาหารหรือก่อนรับประทานอาหาร และหลังขับถ่าย การรักษาสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร เช่น การใช้ช้อนกลาง หลีกเลี่ยงการใช้แก้วน้ำร่วมกัน นอกจากนี้ควรให้เด็กอยู่ที่ที่มีถาวรระบายอากาศที่ดี ไม่ห่อหุ้มเด็กเล็กไปในที่แออัด
๒. ผู้ประกอบการในสถานเลี้ยงเด็กควรดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขลักษณะของสถานที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การเช็ดถูอุปกรณ์เครื่องเรือน เครื่องเล่น หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเป็นประจำ รวมถึงงดรับกำลังคนต่างชาติให้ถูกต้องและล้างมือบ่อย ๆ
๓. ไม่โรงเรียนอนุบาล และโรงเรียนประถมศึกษา ควรเพิ่มความรู้อะไรโรคและการป้องกันตนเอง เช่น ไม่คลุกคลีใกล้ชิดกับเด็กป่วย การล้างมือและงดรับสัมผัสสุขอนามัยส่วนบุคคล (ตามแนวทางป้องกันควบคุมการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ในศูนย์เด็กเล็ก ในสถานรับเลี้ยงเด็กและสถานศึกษา)
๔. ผู้ดูแลสระว่ายน้ำ ควรรักษาสุขอนามัยของสถานที่ตามประกาศของกรมอนามัย เพื่อป้องกันการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก
๕. ในกรณีที่เด็กมีอาการป่วยซึ่งสงสัยเป็นโรคมือ เท้า ปาก ควรรับพาไปพบแพทย์ทันที และแยกเด็กอื่นไม่ให้คลุกคลีใกล้ชิดกับเด็กป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีภาวะระบาด หากเด็กมีตุ่มในปาก โดยที่ยังไม่มีอาการอื่น ให้หยุดเรียน อยู่บ้านไว้ก่อน ให้เด็กที่ป่วยขับถ่ายอุจจาระลงในที่รองรับ แล้วนำไปกำจัดให้ถูกสุขลักษณะในส้วม หากเด็กมีอาการป่วยรุนแรงขึ้น เช่น ไม่ยอมทานอาหาร ไม่ยอมดื่มมilk ต้องรีบพาไปรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านทันที

คู่มือ/แนวทางการป้องกัน/สื่อสนับสนุนของกรมการแพทย์โรคไม่การป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก

ที่	ชื่อสื่อ/แนวทางการป้องกัน/สื่อสนับสนุนของกรมการแพทย์โรคไม่การป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก	สามารถดาวน์โหลดได้ที่	QR Code
๑	แนวปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในสถานศึกษา และคู่มือโรคติดต่อทางพันธุกรรมเด็ก	https://pibphnkr5.com/bookcase/bpaw	
๒	โปสเตอร์แนวทางการควบคุมโรคติดต่อและโรคมือเท้าปาก ในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล	https://bit.ly/3LXpUgJ	
๓	รวมสื่อแนวทาบโรคมือเท้าปาก โรคโควิด 19 โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคติดต่อเชื้อไวรัส RSV	https://bit.ly/3wLVu9s	
๔	มาตรฐานการเปิดเรียน-Online ปลอดภัย อยู่ได้กับโควิด 19 ในสถานศึกษา เตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียนที่ ๑ / ๒๕๖๕ (กรมอนามัย)	https://bit.ly/3P5z4N8	

บัญชีรายชื่อแนบท้าย

(หนังสือจังหวัดชัยภูมิ ด่วนที่สุด ที่ ขย ๐๐๓๓/๑๒๒๙๓ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๕)

๑. ห้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ
๒. ศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ
๓. นายกเทศมนตรีเมืองชัยภูมิ
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑-๓
๕. นายอำเภอทุกอำเภอ

